

"Cum historia pro securitate!"

**SZEMERE BERTALAN
MAGYAR RENDVÉDELEM-TÖRTÉNELMI
TUDOMÁNYOS TÁRSASÁG**

✉ : H-2095 Pilisszántó, Boldog Özséb utca 26.

☎ : (+36/06-26) 337-975 ; 📠 : (+06/06-70) 326-1151

@ : paradi.jozsef@gmail.com ; 🌐 : <http://www.szbmrnt.atw.hu>

A körlevelek megtalálhatók a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történelmi Tudományos Társaság honlapján

Tárgy: *Tiszta vizet a pohárba*

KÖRLEVÉL
(2024-522)

Tisztelt Tagtársak, Kedves Szimpatizánsok!

Szabadság, tisztaság, hűség. E három fogalom nyilvánvalóan a rendszerváltást követően kerülhetett előtérbe nemzeti történelmünk művelésének elvárható irányelveként. Korábban – az úgynevezett hármas T időszakában – ugyanis deklaráltan egy politikai prekonceptió igazolását kellett szolgálnia a történelemtudománynak is. Az e prekonceptiónak megfelelő feldolgozások kerülhettek a támogatott kategóriába. A túrt kategóriába azon műveket sorolták, amelyek ugyan nem segítették elő az ideológiai prekonceptiók igazolását, azonban nem is gátolták azt. Végül pedig a tiltás körébe estek azok az írások, amelyek nem voltak összeegyeztethetők a politikai prekonceptió tartalmával.

Ezek az elvárások a rendszerváltással megszűntek. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történelmi Tudományos Társaság alapítására a szellemi szabadság visszanyerésével egy időben 1990-ben került sor. Alapító tagjaink is azok köréből kerültek ki, akik már pártállam időszakában is művelték nemzeti rendvédelmünk történetét, az eredményeik publikálására pedig az ideológiai keretek között kerülhetett sor. Ahogyan országszerte a történelemtudományban általában, úgy annak részeként a magyar rendvédelem-történet terén is ugrásszerűen megnőtt a publikációk száma a rendszerváltás nyomán. Részben ugyanis előkerültek az íróasztalok fiókjában pihentetett írásművek, részben pedig új lendületet vett a szakterület kutatása. A szellemi alkotómunka szabadságának a kinyilvánítása nyomán a magyar társadalomban is hatványozódott a történelmi témák – így a nemzeti rendvédelem-történetünk – iránti érdeklődés.

A rendszerváltás nyomán a reneszánszát élte a szakterület művelése és a feldolgozások iránti érdeklődés egyaránt. Ehhez az időszakhoz kapcsolódtak a *Redvédelem-történelmi Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* RTF. HU-ISSN: 1216-6774 tudományos periodika és a *Rendvédelem-történelmi Hírlevél (Nuntiones Historiae Praesidii Ordinis)* RTH. HU-ISSN: 1785-3257 periodika létrehozása. Az évente két szám formájában megjelenő RTF hasábjain napjainkig mintegy 600 tanulmány, az évente ugyancsak két összevont szám formájában publikálásra kerülő RTH oldalain pedig – ahol döntően a szakterület művelésével kapcsolatos

operatív eseményekről (konferenciák, doktori védések, könyvbemutatók stb.) nyújtanak tájékoztatást a szerzők – több mint 1000 cikk jelent meg. E két periodika megjelenése nyomán került sor fokozatosan a fél tucatnyi rendvédelem-történeti könyvsorozat publikálására. E könyvsorozatokban 18 kötet került eddig kiadásra, amelyekben 90 tudományos írásmű jelent meg.

Az idő múlásával azonban a tudomány művelése szabadságának az árnyoldalai is megmutatkoztak. A XIX-XX. századi magyar rendvédelem-történet terén – amely a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság szellemi alkotóműhelye által gondozott szakterület – az etikai tisztaságot, a történeti hűséget többé-kevésbé nélkülöző szerzők és alkotások is megjelentek. E jelenségre a kezdetektől felfigyeltünk. A valótlanságokkal, az etikátlan írásokkal azonban eleinte csupán, mint egyedi jelenségekkel foglalkoztunk. Idővel azonban körvonalazódott, hogy többről van szó, mint néhány szerző tévedéséről.

Néhány évtized során körvonalazódtak azok az ideológiai téveszmék és etikátlan módszerek, amelyek képviselői felbukkantak az általunk művelt szakterület térségében is. Sajnálatos módon a „kulturkampf” (kulturharc) jelzővel illetett jelenség begyűrűzött a XIX-XX. századi magyar rendvédelem-történet művelésének a témakörébe is. Jól érzékelhető, hogy az e kategóriába tartozó írások az úgynevezett „éjjeliőr állam” elvi alapján állnak. Ennek az igazolása érdekében igyekeznek – akár a valóság módosításával is – példákat felhozni, tendenciákat érzékelteni stb.

Az úgynevezett „éjjeliőr állam” felfogás szoros összefüggésben van a nemzet lebecsülésének, a nemzeti lét megszűnésének a gondolatával. Ebbe a gondolatkörbe tartozónak tekintem

- a dualizmuskori alkotmányos monarchia félféudális államként való érzékelését;
- a két világháború közötti Magyarország fasiszta diktatúráként történő értelmezését stb.

Ezen ideológiai preconcepciók egyenes következménye:

- a katonailag szervezett fegyveres őrtestület pozitívumainak az elhallgatása;
- a rendfenntartásban a fegyveres őrtestület helyett a felfegyverzett hivatalnokok rögeszméjének a terjesztése.

Történelmi tény ezzel szemben, hogy a XIX-XX. századi nemzeti rendvédelmünk története lényegében nem más, mint a fegyveres őrtestületek története, amelyen belül a legfontosabb szerepet a katonailag szervezett fegyveres őrtestületek töltötték be.

A téveszmék közé tartozónak tekintem

- a jogi környezet túlbecsülését, illetve ezzel párhuzamosan
- a szervezeti, személyi környezet alábecsülését.

Természetesen nem kívánom azt állítani, hogy a jogi szabályozás lényegtelen volna. Úgy gondolom azonban, hogy nem lehet a szervezeti és személyi viszonyokat csupán sokadrangú tényezőnek tekinteni. Álláspontom szerint nem lehet a magyar rendvédelem történetét csupán jogtörténeti oldalról feltárni és bemutatni. Ezek a kísérletek általában fals eredményre vezettek.

Az ideológiai prekoncepciókban gyökereznek, a konkrét történelmi tények csúsztatásos alapon megvalósított félremagyarázása. Ide sorolható többek között például:

- az 1940-es évek első felében a nem magyar állampolgárok kitoloncolásának más fogalom alá történő besorolása;
- egy fegyveres őrtestület – a Magyar Királyi Vám. és Adóórség – tagjainak felfegyverzett hivatalnokként való értelmezése;
- a fogalmi csúsztatások általában, illetve a korabeli terminológiák olyan későbbi terminus- technikussal való felváltása, amely elősegítheti a történelmi tény átértelmezését;

szintén a félremagyarázások kategóriájába sorolhatók.

Ezek a kísérletek összességében oda vezethetnek, hogy még a szakterületben járatos személyek is elbizonytalanodnak. Ez pedig az előszobája annak a folyamatnak, amelynek a végén ideológiai prekoncepciók mentén félreértelmezett történelemszemlélet húzódik meg.

Az ezredfordulót követő évtizedekben fokozódó mértékben éreztem a vázolt jelenséget, melyhez az etikai tisztaság hiánya is társult. Az etikai elvárások mellőzésének számos formájával találkoztam. A leggyakoribbak közé tartozónak tekintem:

- a saját kutatási eredményeiket közlő szerzők publikációi helyett, ezen eredmények kompilációit tartalmazó írásokra történő hivatkozások, amelyek által olyan látszat keletkezik, mintha az adott témát a kompiláció írásmű szerzője tárta volna fel, sajnálatos módon ezen álhivatkozások – a téma kevésbé körültekintő művelői körében – tovább terjednek;
- olyan publikációkra való hivatkozások, amelyek köszönőviszonyban sem állnak a hivatkozó írásmű tartalmával;
- a plágium ugyan csupán ritkán fordul elő, de sajnos megjelenik néha;

Az etikai tisztaság hiánya általában az elvi gyökerű csúsztatásokhoz kapcsolódik. Álláspontom szerint az alkotói szabadságnak is van határa. Ez a határvonallal természetesen nem húzódhat ott, ahol a rendszerváltást megelőzően, azaz nem sírom vissza a hármas „T” időszakát és nem is kívánom azt semmilyen ideológiához kötötten visszahozni. Ez azonban nem jelentheti azt, hogy elfogadottá váljanak az etikai elvárásokat nélkülöző különféle csalafinta ügyeskedések.

Álláspontom szerint az etikai elvárásokat áthágó írásművekre való hivatkozás ugyancsak az etikai tisztaság megsértése. „Vétkesek közt cinkos, aki néma”. Jelen esetben, aki etikátlan hivatkozást tartalmazó műre hivatkozik az alkotásában, önmaga is osztozik az etikátlanságban. Azáltal, hogy ő maga is ilyen „fertőzött” műre hivatkozik, maga is etikátlan mű szerzőjével vállal közösséget. Az etikátlanság fertőző betegség, ha átvesszük. Olyan rákos daganat, amely felélheti a megfertőzöttet. A leghatásosabb védekezés az ilyen jellegű művekre való hivatkozástól való tartózkodás.

Mivel az ezredforduló utáni évtizedekben azt tapasztaltuk az alkotótársaimmal, hogy az etikai helyzet romlott, ezért fontolóra vesszük, hogy erkölcsi tekintetben fellépünk azokkal szemben, akik magukra nézve nem tartják kötelezőnek az általánosan elfogadott etikai elvárások betartását. Megítélésünk szerint ugyanis

a politikai prekonceptiók által vezérelt silány írásművek és az etikai tisztaságot nélkülöző írások összessége oda vezethet, hogy a szakterület becsülete kerülhet veszélybe, amelynek a kárvallottjai a témakör becsületes művelői és az érdeklődő közönség lehet.

Az egyértelműen megállapítható, hogy az alkotói szabadság sajátos értelmezése nemkívánatos következményekkel jár. Érdemes azonban arra is teret szentelni, hogy miként lehet ezen következményeket megelőzni, a létrejöttüket elkerülni. Úgy gondolom, hogy a téren is a legcélravezetőbb megoldás a történelmi hűség előtérbe helyezése.

A történelmi hűséghez való ragaszkodás, annak betartása és betartatása lehet az ellenszere a politikai prekonceptiók érvényre juttatásának, a faramuci – hátsó szándéktól terhelt – terminológiák terjedésének. A történelmi hűségre törekvés egyben a legkiválóbb biztosítéka a történelmi igazság megtalálásának és ezen igazság közkinccsé tételének. Ily módon biztosítható, hogy nemzettársaink – ahelyett, hogy az agymosási kísérletek alanyaivá váljanak – az elődeink tapasztalataival megismerkedhessenek, azokat a fejlesztések során hasznosíthassák.

Pilisszántó, 2024. IV. 02.

Tagtársi üdvözlettel:

*Dr. PARÁDI József CsC.
a társaság elnöke*